

SZÉKELYFÖLD

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HIRLAP.

Előfizetési árak: Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr, egyes szám ára 6 kr.
Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnapon.

Felolvasó szerkesztő és kiadóulajdonos:

IFJABB DOBAY JÁNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

SZABÓ ALBERT KÖNYVNYOMDÁJA K. VÁSÁRHELYT.

Hirdetések díjszabály szerint. Nyilttér sora 10 kr.

Előfizetési felhívás.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenkint 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre	6 frt — kr.
Fél évre	3 frt — kr.
Negyed évre	1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre	8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátraleéban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyúttal t. előfizetőinket, sziveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadóhivatala.

A székely kivándorlás okai.

Azoknak, a kiknek hivatásuk, hogy a szélesség bajain és főként a kivándorlás veszedelmén segítsenek — elsőbbsen is tisztában kell lenniök a bajok forrásával, azok alapindokaival.

Az 1848. előtti időszakra vissza kell tekinteni, mert a nélkül nem érthető a kivándorlás oka. A múlt időkben a Székelyföldet három különböző jogokkal bíró szélesség laktak.

I. Voltak nemes családok, kik a föld kekségén semmi terhet nem hordoztak, — hanem főbb hivatalokat viseltek.

II. Voltak lovas és gyalog katona nemes szélességek, kik nem csak fegyvert hordoztak, hanem — az adókon kívül — (mert ezt nem fizették) minden egyéb közterhet viseltek; nemes, büszke öntudatos, erőteljes munkás nép.

A „Székelyföld“ tárczája.

A rágalmozott Magyarország.

Esküdtészi vádbeszéd.

(Folytatás.)

S hogy azoknak a román politikusoknak a véleménye mennyire helyes és igaz, ezt legjobban bizonyítja az inkriminált könyvhöz csatolt etnográfiai térkép, melyen a román faj lakta területek kitüntetésénél a több százezer román által lakott Besszarábiát egészen hiába keresnők. Ama térkép szerint e tartományt egyetlenegy román sem lakja.

Ha tehát az összes románok egyesítésére alakult „Liga“ és az ezzel párhuzamosan működő Irredenta nem törődik az ott lakó románok sorsával, úgy a könyv engedelmes szerzői egy lépéssel már tovább mentek, s kitaszítva ott lakó fajrokonait a románság érdekköréből, őket már egyenesen odaajándékozzák — Oroszország karjaiba dobják.

De miért is foglalkozom ily nemleges természetű adatokkal, midőn e könyv szerzői, s az ő szolgálatukban annak terjesztői világosan, leple-

III. Voltak oly szélességek családok, köztük gör. katolikusok, kik urbéri szolgálatot tettek, adót fizettek, közterheket hordoztak. Ezek uraiktól függők és közülök került ki a szolga népség. Ez utóbbiak felett az ur szék bíráskodott.

A katona családok saját katonai jurisdikciójuk alatt állottak. Tehát háromféle törvénykezési rend állott fenn, és annyiféle jogok voltak közigazgatási és örököségi tekintetben, valamint a közterhek hordozására nézve is. Míg a lovas és gyalog katona-családok, máskülönben minden nemzeti jogaikban épségben fentartattak, addig a jobbágyok jogait földesuraik ur széken végezték.

A markális gyűléseken a jobbágyoknak helye és szava nem volt. A székely katonaságot mindannyiszor ezrede, auditora, határszébeli prokátora, az ezred főszámvevője — ki rendesen kapitány volt — és adminisztrátor tisztje képviselte. A katonaság nemesi birtoki jogát ezek védték és abban csorbát ejteni nem engedtek. A katonai birtokot csak katona-család vehette meg, mivel főnemes nem igen juthatott ahoz.

A községekben, hol székely határőrök laktak vegyesen nemesekkel, jobbágyokkal — minden névvel nevezendő faizási jog, legeltetés, pálinka főzés, ennek árulása, valamint a dohány természetese, korlátlan volt a katona-családra nézve, míg ellenben a jobbágy urasága által korlátozott.

Ebből látható, hogy kétféle használati jog volt. Egyik a nemesé és a katona-családoké, a másik a jobbágyoké, (korlátozva.) Az első kettő egyforma volt és ezt az öregek meg is tudták védeni.

És mit látunk ma? Azt, hogy a viszonyok eredeti valójukból teljesen ki vannak vetve.

Igaz, hogy 1848-ban a székely katonaság ősisége megszűnt, de ez által ősi jussát nem adta és nem ajándékozta el. És mégis,

zetlenül, minden félreértés kizárásával ki is mondják, kompakt betűkkel hirdetik, hogy a románok az alkotmányos Magyarország polgárai: „inkább hajlandók oroszok lenni, mint magyarok.“ Inkább az orosz zsarnokság alattvalói, mint a szabad Magyarország polgárai!

És ezt a magyarországi román ifjuság mondoná? — ifjuság, mely mindenkor s mindenütt a szabad ságnak, a haladásnak harcosa és sehol és soha a zsarnokság zsoldosa?

Nem t. esküdt urak; így a magyarországi román ifjuság nem beszél, így a magyarországi román ifjuság nem beszélhet, s én megvédem őket önragalmazásuknak ép annyira megsemmisítő, mint botor vádjától; ők csak abban lehetnek bünyösök, hogy könnyelműen, tudatlanul, gonoszok által törbe ejtve, elcsábítva és megcsalva odaadták a nevüket, melylyel azután nemcsak Magyarország, de Románia közös ellenségeinek is nehány jól megfizetett s kitartott bérencze, rutul visszaélt.

És most felteszem t. esküdt urak! a kérdést, mikép lehet leginkább előkészíteni, hogyan lehet leginkább szolgálni, a szláv segély útján elérhetni vélt vakmerő nagy végezt, Erdélynek Romániával való egyesítését.

Hát úgy, a mint erre a vádlottak az általuk ter-

fájdalom, tökéletesen ki van abból és így a megélhetés feltételeiből forgatva.

Ebben kell keresni a kivándorlás egyik okát. Lassan-lassan eltörölték a kis üsttel való főzést, eltoltatták a dohány természetességét, a faizásra tilalmat hoztak és a tagosítással a legeltetést is jussát is elvették a szélességtől, a nélkül, hogy a régi jogokat respektálták s ezekért a reciprocitás elvénél fogva megfelelő aequivalensről gondoskodtak volna. Pedig vegyes községekben a volt katonaságot a közhelyeknek fele része illeti.

Példát hozok fel:

Háromszék Bodok községében levő nemesek és katona-családok a közös legelőket és erdőket két felé osztatták. Fele ment a volt katonaságnak, fele pedig a nemeseknek és jobbágyoknak. Ez helyesen történt. De mi történt Kilyénben, mely szintén vegyes szélességek községe volt? Itt voltak és vannak nemesek, lovas és gyalog katona családok és jobbágyok utódai. A volt székely katona-családok a legeltetést korlátlanul használták, valamint a faizásban is a nemesekkel egyformán osztakoztak. Hanem a tagosítás bekövetkeztével egy család sem tudta ősi jogát megvédeni; mert midőn ezt keresztül erőszakolták, a sok osztályozás ürügye alatt még azon csekély szántóból is elvettek, a mi volt; a legeltetésből, faizásból, melyeket úgy kiarányosítottak, hogy ma egyik-másik család, a melynek régebben annyi legeltetési, faizási joga volt, mint a nemes családnak, — kapott egy fél marhatartást és egy szekerecske ágat kegyelemből.

Ne méltóztassék azt hinni, hogy a tagosításnak ellensége vagyok. Oh nem! De igazságosan kell azt megejteni. A mi a vármegyékben jó, azt vegyes szélességekben alkalmazni bűn; mert ez által a régi jóra való magyar faj kipusztul, kárára a nemzetnek, kárára az országnak.

jesztett nyomtatványban a feleletet megadták, úgy a mint erre a terjesztés ténye által az első lépést megtették, tudniillik megtámadni azokat a törvényeket, melyeken Magyarország területi egysege mint alapokon nyugszik, megtagadni érvényességét a magyar állam területi egységét legalkalmasabban biztosító unió törvénynek, az 1848. évi kolozsvári első és az uniót szabályozó 1868: XLIII. törvényeziknek; kétségbevonni az egyesítés kimondására való jogosultságot az 1848-iki kolozsvári és az 1865-iki pesti országgyűlésnek; e törvényeket a románokra nézve örökké igazságtalannak, örökké erőszakosnak, örökké érvénytelennek, a románok kizárásával keletkezettnek nyilatkoztatni ki és így a törvényes kapcsolatnak azt a viszonyát, mely Erdélyt ma Magyarországgal egybeforrasztja, a románokra nézve a kötelező erő minden híjjával levőnek nyilváníttani; — ti takozni az egyesülés törvénybe iktatása ellen, mert az 1848-iki Koronás Király által törvényesen összehívott erdélyi országgyűlés törvényének egy Balázsfalvára összecsisodított néptömegnek ellenünk összesküldött vezetői ellentmondani merészkedtek s ezért állítani, hogy az alaptörvényileg konstituált törvényhozás szerkezete egyjelentőségű a román faj és nép jogának lábbal tiprásával; hirdetni, hogy a törvényileg kimondott egyesülés a románság élete ellen inté-

Végül még egy dolgot kell felemlítenem: némely székely katonacsaládnak volt más községek érdekében a régi családi jus szerint faizási s legeltetési joga. Például: hetenkint nyáron esett tából a kijelölt szabad erdőből vihetett egy országos szekér fát, a mi évenként 52 szekér fát tett ki, mely akkori időben egyenként megért 1½ frtot, együtt tehát 78 frtot. De voltak, kik három községben is gyakoroltak ilyen jogokat.

A jelenlegi rendszer mellett egyszerűen eltiltatták a jogtól, a nélkül, hogy ezért (mint fennebb is mondtam) megfelelő kárpótlást nyertek volna. Pedig ez haszonélvezeti jog volt, melyet az illető községek, a tilalom ürügye alatt, szépen elkoboztak.

Gondolom, hogy ezek, a miket elmondottam, megszívlelésre méltó dolgok. Nem emlékszem, hogy régi székely nemesek valaha oly osztályozást provokáltak volna, mely az osztó igazságnak meg ne feleljen. Tartott a közönséges szegény és ur annyi marhát, sertést, a mennyit csak ereje birt. A közlegelőket, erdőket soha se foglalta el senki, sőt ezt meg se kísérelte. De a midőn eljött a dolog ideje, nem is volt kénytelen a birtokos tőtokat hozni, hanem a falu kalákában learatta gabonájának nagyobb részét és a nemes nem szenvedett szükségét munkásokban, a kik maguk is bizonyos jólétnek örvendhettek.

Most minden másképen van. Az egykori haszonélvezeteiből megfelelő kárpótlás nélkül kiforgatott, kenyérkereseti eszközeiben megsegyényített székely ember, a ki a tagosítás és arányosítás által elveszti utolsó saját kereseti forrását — kénytelen a vándorbotot kezébe venni!

A székelység bajainak fennebb vázolt alapindokait vegyük tekintetbe azok, kik a segítség mikéntje fölött gondolkoznak. Kereszenek módokat, hogy kiegyenlítsék az a veszteség, a melyet a régi viszonyokból az új helyzetbe való átmenetel által a székelység szenvedett.

A ki ezt a módot megtalálja és alkalmazza, az meggyógyította a székely faj betegségeit. Minden egyéb orvosszer csak részleges hatású lehet.

Egy székely.

Előkészített törvényjavaslat. A képviselőház előtt több oly törvényjavaslat fekszik, a melyek már átmentek az előkészítő bizottsági tárgyaláson s a házban bármikor napirendre tűzhetők. Mint a P. H. értesül a törvényjavaslatok legnagyobb része ki is fog tüzetni tárgyalásra azon idő alatt, a míg a pénzügyi bizottság a jövő évi költségvetés elő-

készítésével lesz elfoglalva. Ezen előkészített törvényjavaslatok az ipari és gyári alkalmazottaknak baleset elleni védelmére s az ipari felügyelőkre; a Tisza-szabályozás folytatolagos munkálataira; az ásványolajokról szóló 1882. XVIII. t. cz. kiegészítésére; a kolerajárvány idején a nemzetközi érintkezésben alkalmazandó közös védelmi intézkedésekre és az egyiptomi teugeri egészségügyi szolgálat reformja iránt kötött nemzetközi egyezmény beczikkelyezésére vonatkoznak.

Törvény az ártatlanul elítélteknek kártalanításáról.

Háromszékvármegyének kezdeményezésére tizenkét törvényhatóság intézett feliratot a képviselőházhoz az iránt, hogy az ártatlanul elítéltek kártalanítása tárgyában törvényt alkottassék. És pedig a kezdeményező vármegyén kívül: Heves-, Győr-Maros-Torda-, Moşon-, Pest-, Somogy- és Szilágy-vármegyék és Arad, Kecskemét, Pécs, Pozsony és Székesfehérvár városok. E feliratok egyikéből, Hevesvármegyéből idézzük a következő sorokat: „Habár mint tényt kell felemlítenünk, hogy bíróságaink a viszonylagos tökély felé való törekvésnek az egész vonalon mindenütt komoly jelelt adták, mégis előfordulhat s tényleg előfordult az, hogy teljesen ártatlan szabadságvesztésre ítéltetett. Tudomásunk van arról is, hogy volt eset, midőn a kormány, bárha erre törvényhozási intézkedés nincs is, az ártatlanul szenvedtetett kártalanításban részesítette. De az eljárás még nem eléggé megnyugtató s az igazi garanciát csakis törvényhozási intézkedés biztosíthatja.”

Iparkamarai közgyűlés.

Marosvásárhely, 1893. szept. 23.

A marosvásárhelyi iparkamara szeptember 22. Tauszik Hugó elnöke alatt tartott teljes ülésén tárgyalta a kereskedelmi miniszternek az ipari szövetkezetek létesítése körül kifejtendő országos akció tárgyalásra érkezett leiratát. A kamara a szövetkezeti ügynek a kisiparosok körében leendő hathatós propagálását határozta el. A suly egységnek egyes kamarák által javasolt megváltoztatását nem pártolja s e tárgyban országos szaktanácskozmány egybehívását szükségesnek nem tartja. A keréktalp szélességének kötelező megállapítását közgazdasági szempontból kívánatosnak nem tartja. A mértékekről s azok hitelesítéséről szóló törvényjavaslatot örömmel üdvözlí, kívánatosnak tartja azonban, hogy a hordóhitelesítés is a felállítandó állami mértékhatóságok által kerüljön bizassék. Kovács Ferenc indítványára elhatározta, hogy a Marosvásárhelyen létesített ki kívánt második műgyetem érdekében ismételt lépéseket tesz.

Gelléri Mór az országos iparegyesület aligazgatóját levelező taggá választotta. Erdőszentgyörgy

marostordamegyei község által kért három országos vásár közül két vásárnak az engedélyezését pártolándónak véleményezte. A háromszékvármegyey iparfejlesztő bizottság sma kérelmének, hogy a különböző adatok és kiadványok megküldésével támogassa, a kamara kész örömmel tesz eleget.

Olvastatott Háromszékvármegye alispánjának átirata, melyben kéri a kamarát, hogy alsórákos-mikóújfalusi csikszereda-gyimesi vasutvonal ügyében a megye részéről teendő lépéseket illetékes helyen támogassa. A közgyűlés, tekintettel arra, hogy a kamarának a székelyföldi vasuthálózat ügyében a kereskedelemügyi miniszterhez intézett felterjesztése világosan megjelölte azt az egységes tervezetet, mely az ország és a Székelyföld különleg s közgazdasági viszonyának megfelelő, e tárgyban újabb felterjesztést nem tehetett.

A Gyergyó-Tölgyes és Békás közötti hiányos postaközlekedés tárgyában a békási kereskedőtől vett panasz következtében a kamara átiratot határozott intézni a kolozsvári m. kir. posta- és táviratigazgatósághoz, melyben a jelenlegi egy lovas posta helyett, naponta két lovas postakocsi közlekedés létesítését kéri.

A kamara 1894. évi költségvetése 7732 frt bevételeiben és 7725 frt kiadásban állapított meg.

A törvényhatósági ipartanácsokba a kamara rendes tagokul a következőket jelölte ki: Maros-Vásárhely sz. kir. város részére András Imre és Váradi Márton; Merostordamegye részéről Farkas Mendel és Urmánczy János; Csikmegyében Deér Venczel és György Jakab Márton; Háromszékvármegye részére Molnár Józsiás és Ferencz Lajos és Udvarhely megye részére Ugron Gábor és Farczádi Károly kamarai tagokat.

Különfelek.

— A háromszékvármegyey fiu árva és szeretetházba felvétettek a következő növendékek: 1. Baróthi Beke Mihály árva Beke Albert. 2. Baróthi Cserei Károly árva Cserei Lajos. 3. Léczfalvi Bodor Lajosné árva Bodor Domokos. 4. Várhelyi Eölds Imre árva Eölds Ferencz. 5. Dálnoki Sere Lajos árva Sere Imre. 6. Rétyi Tóth József árva Tóth András. 7. Szemerjai Német András árva Német Sándor. 8. Sepsiszentgyörgyi Ungvári Ferencz árva Ungvári János. 9. Kézdivásárhelyi Dézsi Mózes árva Dézsi Gergely. 10. Kézdivásárhelyi Pap András árva Pap István. 11. Sepsiszentgyörgyi Gyárfás Andrásné árva Gyárfás Dénes. 12. Bodoki Ferencz Mózesné árva Ferencz Károly. 13. Baróthi Bartalis Antal árva Bartalis Sándor. 14. Bikfalvi Fejér Andrásné árva Fejér András. 15. Sepsiszentgyörgyi Márkos Sándorné árva Márkos Lajos. 16. Sepsiszentgyörgyi Kis Ferencz árva Kis Albert. 17. Nagyborosnyói Ferencz György árva Ferencz

zett egyenes merénylet; s megfenyegetni merni a magyar államot, hogy a románok ezt az örökké igazságtalan s a románság eltiprását özlő egyesülést soha sem fogják elfelejdeni s ezért majd a közelgő leszámolás napján elégtételt kérnek, és ha kell, nemzeti szabadságuk kivívásáért vért és életet is készségesen áldoznak: ez t. esküdt urak! oly nyílt forradalmi, a magyar állam egységének, létének egyenes megdöntésére irányuló oly nyílt forradalmi törekvés, melylyel szemben vitakozásnak, érvelésnek nincs helye. Mert, szervezett államnak ily támadással szemben csak egy méltó fegyvere, csak egy méltó válasza van, melyet az önévédelem kényszerűsége ad kezébe s ez: az ily fölforgató támadások, ily romboló törekvések nyilvánulásának minden könyörület nélkül való leverése, azok gyökereiben való megsemmisítése, kiirtása és teljes szétmorzsolása.

E tabakát hirdetni: e tanokat nyomtatvány útján terjesztetni, azok terjesztésére közreműködni, a széthúzó elemek ellenállását fokozni, azok erejét megszilárdítani s mindezt azért s mindezt abból a célból, hogy Magyarország Erdélylyel való egyesítése törvénytelennek, érvénytelennek nyilvánítsák és ezáltal az elválaszthatlan állami összetartozásnak az egybeforrott s mindnyájunk által örökidőkre szétszakíthatatlannak tartott közösségnek érzete, a már évek óta ugyis folyton és

szünet nélkül izgatott román honfitársaink kebelében megingattassék, megdöntessék, kiirtassék, hogy a románok érzelmi világából az állami közösség érzetének utolsó gyökérszájai is kiszakíttassanak: ez t. esküdt urak! bünyösége a vádlottaknak, mert ez a btkv. 173. §-ába ütköző és büntetendő megtámadását képezi az 1848 évi kolozsvári I. és 1868. évi XLIII. t. cz. kötelező erejének, melynek nyomtatvány terjesztése által elővetett megtámadását a 171. §. világosan tiltja.

En uraim! mellőzöm a törvények iránti engedelmességből, a minden állampolgárt egyaránt kötelező törvények iránti engedelmisségnek megtámadásából, a törvény kötelező erejének el nem ismeréséből, egyszóval a törvény és a jog uralmának megtámadásából, eredő veszélyeknek, előtetem mint a törvény öre előtt, annyira kínálkozó ecsetelését, a melyek, ha uralomra jutnak, az államot maguktól széthulló darabokká válnak; én mellőzöm a törvényhozás jogának, a törvényes állapotnak és így az egész jogrendnek megtámadásából keletkező veszélyeknek rajzolatát; nem tárom föl önök előtt a bomlásnak, a fölöz lésnak azt a képét, mely a törvények kuforrásától, a törvényhozástól és az alkotmánytól megtagadja az elismerést: mert hiszen a midőn ennek a magyar állam egységét és mai szerkezetét leginkább biztosító két alaptörvénynek a megtáma-

dásáról van szó, akkor önök minden vonatkozásában önként s azonnal átérzik az én gyöngeszavam nélkül is a törvények megtámadásából eredő összes veszélyeket, és mint e hazának most bírói tisztet gyakorló hű fia, egyszersmind azonnal fölismerik, átértik azt is: hogy a most megtámadott törvényeket megvédeni, azok erejét, épségét, törvényszerűségét rendületlenül, soha meg nem ingatható határozottsággal és szilárdsággal bármely irányból jövő támadással szemben megoltalmazni, a maguk teljes erejében, s épségben fenntartani legfőbb, legelső és legtermészetesebb kötelességük.

Mert Erdélynek a vádlottak által terjesztett nyomtatvány értelmében megteremtett autonómia, függetlenítése, a magyar állam mai szerkezetének e tanok értelmében való megbolygatása, az első lépés volna nemcsak a magyar állam testéből való teljes kiválásra, hanem az, következményeiben előbb vagy utóbb arra a Romániával való egyesítési törekvése, a nagy Dákorománia megteremtésére vezetne, melyet a vádlottak a terjesztés által már is nyílt végezőlül tüztek ki. Mert ők azt hiszik — s talán nem minden alap nélkül, ha Erdély magára áll, ha Magyarországgal való egységes szilárd kapcsolata meglazul, megbomlik, és ezt a természetes támpontját elveszti, hogy akkor — nehezemre esik kimondani — e

György. 18. Rétyi Lénárd Mária fia Lénárd Lajos. Ezen növendékek orvosi megvizsgálása és felavatása 1893. október hó 1-én d. e. 8 órakor Seps-Szentgyörgyön az intézet helyiségében fog megtörténni. A városi tanács és községi előljáróságok azonnal intézkedjenek, hogy a hatóságok alá tartozó fenn megnevezett növendékek a község költségén, lehetőségig egy előljárósági tag kíséréte mellett, az irt időben és helyen Sipos Sámuel igazgatónál pontosan jelenjenek meg. A Háromszékvármegyei fi árva- és szeretetház intéző bizottságának Seps-Szentgyörgyön, 1893. szeptember 23-án tartott üléséből. P o t s a József főispán.

— **Rendőrség köréből.** Egy göthös lóra alkuszna a cigány és magyar, előbbi az eladó, utóbbi a vásárló s mindkettő ismert „bellér”. A kipróbálás alkalmával a magyar ember rávág a lóra, mely csapás azonban jobban fáj a gazdának, ki „keserves veritékével nevelte fel az állatot”. És imígyen szól a cigány: „Ne őrülj, mert még nem a kígyó-medé. Jobban szerettem ezt az állatot, mint a feleségemet.” Ezen alapján ártatlan s nagyon elhíhető nyilatkozatoknak nem lett volna semmi nemű folytatása, ha meg nem hallja a feleség, ki női méltóságában a sárga földig érezvén magát lealázva, nyomban mozgósította úgy magát, mint az ott levő összes cigány asszonynépséget. Egy pillanat múlva kitört a harc az egész vonalon, a többi cigánynak úgy gondolkozván, hogy azon nyilatkozattal mindannyiukban meg van a nő sértve, egy szívvvel és egy lélekkel neki estek előbb a nyilatkozó s azután a nem nyilatkozó férjeknek. Ilyen viszonyok között nem volt más mit tenni szegény férjeknek, mint alaposan eldönteni kinek-kinek a maga feleségét, az által szolgáltatván bizonyosságot, hogy csakugyan szeretik őket. Miután a családi konfliktus ily meghatározott elintéztetett, eszébe jutott a cigányoknak, hogy az egész vizslát okozója voltaképpen a magyar volt s neki roztottak a szegény vásárlónak, erősen állítván, hogy: „ma minden magyar ember vérét megiszszák.” Talán meg is itták volna, ha a rendőrök közbe nem lépnek s be nem kísérik az egész harcias csoportot. S így magyar vér helyett két napig hideg vizet kellett inniuk.

— **Meghívó.** A háromszékvármegyei Iparfejlesztő bizottság 1893. október hó 1-én, Seps-Szentgyörgyön a vármegye háza gyűlés termében délelőtt 10 órakor rendes közgyűlést tart, hová a bizottság rendes tagjait tisztelettel meghívjuk. Seps-Szentgyörgyön, 1893. szeptember hó 23-án P o t s a József főispán, elnök. V á n t s a György biz. jegyző.

— **Berde Mózes meghalt.** Az unitárius vallásközönségnek nagy halottja volt. Laborfalvi Berde Mózes nyug. miniszteri osztálytanácsos,

föld megszünt magyar föld lenni, hogy akkor e föld román föld lesz, — és ezután csak idő kérdése, vajjon ez országrész, e hazafiatal törekvés teljes diadalra jutásával, meddig bírna még dacolni, meddig bírna még ellenállani annak a vonzerőnek, melyet, egy közvetlen szomszédságában álló tetterős, társadalmi nyilvánulásaiban agresszív nemzeti állam életének hatása reá gyakorol.

És most ismét azt kérdezem t. Esküdt urak! mikép lehet leginkább megnyerni a kedélyeket ennek a vakmerő és szláv segély útján elérhetni vélt nagy végezőlnak t. i. Erdély és Románia egyesítésének, melyik a megindított mozgalmat hűlálmainak kiterjesztésére, erejének fokozására, a legalkalmasabb, a leginkább alkalmas mód és eszköz, melynek segítségével a megindított mozgalmat napirenden tartani, annak úgy Romániában, mint e hazában román honfitársaink körében új hivatkozást, a törekvéseket majdan megérlelni, gyarapítani és föltámasztani leginkább lehet?

Hát erre ismét csak az az út és mód szolgál egyedül, melyet a vádlottak által terjesztett nyomtatvány követ. T. i. először is leteíteni a magyar nemzetet — mert a könyv német, francia, olasz és angol fordítása Európának is szól — mint a civilizációra teljesen alkalmatlan, ma is egészen barbár, csak rombolni képes, Kelet-Európa művelődését, haladását veszélyeztető, megakadályozó

egyházi tanácsos, a kolozsvári unitárius egyházközség tiszteletbeli gondnoka, volt 48-iki kormánybiztos hunyt el f. hó 22-én éjjel, életének 75-ik évében. A megboldogult nagy hazafi volt, a ki a szabadságharc alatt s később is a kiegyezés után számos kiváló szolgálatot tett hazájának. Buzgó és fíldozatkész tagja volt mindenkor egyházközségének is. Az elhunyt tetemeit szept. 26-án délelőtt 10 órakor az államvasuti indóházról kísérték ki a köztemetőbe, a hol Bölöni Farkas Sándor sirja mellé helyezték örök nyugalomra. A végtisztességet az elhunyt kifejezett végakaratahoz képest a lehető legegyszerűbb volt, hasonló az elhunyt jeles férfiú életéhez, ki mindig kerülte a fényt, a feltűnést, a világi zajt.

— **Olák izgatók Torda vidékén.** Érdekes adatokat derített ki már eddig is annak a forrongásnak a vizsgálat, mely Torda vidékén mutatkozott az oláh nép között. Ennek a forrongásnak első jele tudvaleg az volt, hogy a kolozsvári kerékpárosokat, mikor Tordára mentek, Aranyos-Polyánon oláh parasztok megtámadták. Ennek az esetnek nemzetiségi élet még el lehetett esetleg venni azzal az okoskodással, hogy hiszen nemcsak az oláh paraszt néz ferde szemmel a kerékpárosra, a garabonciás diákra, a ki esőt hoz a vidékre. Súlyosabb volt a második eset: Bethlen Géza gr. főispán kocsijának megtámadása. Ha a kocsi és a gróf huszárnál nem lett volna fegyver, úgy a támadásnak sokkal szomorúbb vége lehetett volna. Így azonban a támadók az első lövésre elszaladtak. A főispán erre indította meg a szigorú vizsgálatot, a melynek folyamán megállapították, hogy a támadók mind a két esetben oláhok voltak. Tizenegyét azután közülről el is fogtak és Tordára bekísérték. Az oláhok bevallották, hogy Torda közelében kabátos urak jöttek hozzájuk és azok izgatták fel őket, azt mondván, hogy a magyarok az okai a románok összes nyomorának és azért ki kell őket pusztítani. Torda-Aranyosvármegye, hol csak tavaly történt meg a tagosítás, a mi sok zavart okozott, kiválóan alkalmas hely az ilyenfajta izgatásokra. Ugyancsak ez alkalommal az is kiderült, hogy egyes községekbe, mint Topánfalun, hol a szolgabíró román, az izgatásokat rendszeresen üzték, habár a szolgabíró mindezt tudta is, sőt felhívott, hogy az izgatásokat távolítsa el, mégis szemet hunyt. A szolgabíró állásától felfüggesztették.

— **Öngyilkosság (?)** Kőkösbén egy fiatal szolgaleányt, Bartha Mihályt átlőve találtak meg szept. 26-án reggel. A faluban rögtön romantikus előzményeket csatoltak a boldogtalan fiú halálához és úgy vélték, hogy a modern világ egyik legújabb hívét köszöntheti a daróczt viselő szolgában, a ki családért, szerelmét nem bírva elviselni, golyóval váltotta meg az édes-bus kinokát. A falu szája azonban más rejtélyes dolgokat rebesgett, mintha a szerencsétlen fiut tudniillik előbb megföjtötték volna s ezért hivatalos bonczolás és megfelelő vizsgálat végett a kir. ügyész és járásbíró kiszállt Kőkösbé.

— **Hamis ezüstforintosok** Valóságos mániává vált Tolnamegyében a pénzgártás. Egy nap itt, más-

nap ott fedeznek fel a megye területén pénzhamisító bandákat, a melyek modern raffineriával folytatják a mesterségüket. Legutóbb Gerey János kalocsai gazdaembert tartóztatták le aki az ezüst forintosok gyártására adta magát. Ólomból készítette ezeket, a melyek alig is különböznek sokat az igazi példányoktól. Gerey munkáját azonban megakasztotta egy feljelentés, a melynek következtében házkutatást tartottak nála és meg is találták a geliktumokat: az ezüstforintos mintáját és a hozzátartozó szerszámot, egy csomó hamis pénzzel egyetemben. Gerey átadták a tamási járásbírósnak.

— **A Romániában mindinkább terjedő kholerajárvány behurcolásának megakadályozása.** A Romániában mindinkább terjedő kholerajárvány behurcolásának elejét vevendő, a pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök, a belügy- és földmívelésügyi miniszterekkel egyetértőleg, valamint az osztrák kormány hozzájárulásával, a kereskedelemügyi miniszter Románia valamennyi kikötőjéből és egész területéről érkező alantabb megnevezett árukra a folyó évi június hó 2-án 39471. sz. a. kelt rendeletnek az Oroszországból származó árukra vonatkozó határozmányait kiterjesztette. Nevezetesen Románia kikötőiből és egész területéről a következő áruk behozatalát megtiltotta: fehérnemű használt, tisztátalan állapotban, használt ruhaemű, használt lábbelit ideértve, továbbá használt ágynemű. A mennyiben e cikkek uti podgyásként, vagy a lakhely változtatása miatt költözködési ingóságokként szállítanak, a határ átlépése alkalmával, illetve a rendeltetési helyen egészségügyrendőri vizsgálatnak és egészségügyrendőri elbánságnak vannak alávetve. Rongyok. A tilalom alól kivételnek: oly rongyok, melyek hidraulikus erővel összesajtolva, mint a nagykereskedelemben áru vasbronzokkal zárt bakokban kerülnek szállításra, ha hatóságilag elismert származási jelekkel és számokkal vannak ellátva. Új hulladékok, melyek közvetlen főnö, szövő-, szabó- és fehérítő műhelyekből kerülnek a forgalomba, mügyappju (shoddy) és új papírhulladékok. A most felsorolt és a behozatalból kizárt cikkek átvitele csupán azon kikötéssel van megengedve, ha hatóságilag igazoltatik, miszerint a szomszédos külföldi államokban, melybe át kell szállítani, be-, illetve átvitelük meg van engedve és ha teljesen elkülönítve oly módon elzárt térben szállítanak, miszerint minden kezelés az átvitel alatt ki van zárva.

— **A szebeni zászlók Romániában.** A nagyszebeni konferencia után a résztvevő diákok a használt román zászlókat tudvalegőleg nagy ceremóniával adták át a határon a romániai diákoknak. Ezeknek a zászlóknak most volt az első szereplése Romániában. Buzeában ennek a két szebeni lobogónak az árnyékában tartottak e hó 17-én gyűlést a romániai diákok. A szebeni zászlók megadták a kellő hangulatot is: természetesen szóba került a magyarországi oláhok s a gyűlés kimondotta, hogy újra kell szervezni a román diákságot, a nemzetiségi harcra való folytatására.

— **A kézdívasárhelyi önkéntes tűzoltó-egyesület** f. évi szeptember hó 17-én tartott zászlószentelése alkalmával folytatódott a következő egyetemen és egyesek küldöttek a tűzoltó-egylet parancsnoksága kezéhez szíves adományokat: Kézdívasárhelyi kereskedő társulat 5 frt, Turóczi Mózes rézműves 5 frt, dr. Sinkovics Aurél 5 frt, ifj. Dávid István 5 frt, Császár Lukács (15 korona) 7 frt 50 kr, mint rendes alapítványt: id. Kupan József 25 frt.

— **Megbocsájtott hűtlenség.** A fiatal ügyvéd a ki csak néhány hónapja nős, egy házán kívül töltött éjszaka után reggel haza érkezik, csatákosan, lucskosan, sárosan és tenyerébe tetemetve arózt a falnak dölve megáll az ajtó mellett. Az ilyenekhez nem szokott fiatal menyecske rémülten összezsapja kezét:

— Mi lelt téged ember?

Nehezen mozgó nyelvel dadogja az.

— Ah, az az ... Eszter ... ah az az ... Eszter ... Oh az a drága jó Eszter ...

— Micsoda Eszter? — vágott hirtelen haraggal dadogó férje szavába a megsértett asszony. Tehát Esztered van neked? Hát a gyűrűd, hát az órád hol van?

— Ne busulj asszony. Ott, ott vannak a hol azt a jó Eszter ...

— Hol van az az Eszter? — kérdezte izgatottan és könyes szemekkel a fiatal asszony.

— Ott van Dani bácsinál — nyögte ki végre a támogatásra szoruló férj — a hol azt a drága jó Eszter ... házy cognacot ittuk.

— Vagy úgy! s azzal örömmel karolta át tárnagyó férjét az asszonyka. Jár és aludt ki magad drága férjecském, mert ezt az Esztert megbocsátom.

És a családi béke ismét helyre állt.

(Folytatása következik.)

